

<p>Rada prelistam vse, kjer so vsaj malo omenjene roše, v revijah in na spletnih straneh. Posebno poleti, ko je zaradi pošitnic več? ?asa. Učivam ob gledanju lepih fotografij, prebiranju dobro napisanih ?lankov, si skušam zapomniti ?im več? koristnih nasvetov in novih idej. ♦V?asih pa naletim tudi na kaj takega, kar me zmoti. Kot, na primer, tole:

V uvodniku 5.♦t. Roše & vrt (maj 2008) lahko preberemo: ♦♦♦♦♦?e pa bi nekdo dejal, da smo tudi narod tatov, oziroma tatinski narod, bi bili najbr? zelo učaljeni in jezni. Zakaj o tem sploh razmi?ljam, ?e pa sploh ni res.
Zato, ker smo edini narod na svetu, ki goji prepri?anje, da najbolje raste rastlina, ki jo izmagnemo, torej ukrademo. Narod, ki ima navado, da se za podarjeno rastlino ne zahvali, celo več? to ♦e posebej poudari, ?e♦, da mu sicer ne bo uspevala. Tak?no splo?no prepri?anje velja na vseh koncih Slovenije in je dru?beno sprejemljivo. Mar res? Mar ni ?udno, da se rastline bohotijo v vseh delelah sveta, ?etudi se zanje zahvaljujejo. Zaradi tak?nega prepri?anja bi morali biti največ?ji tatovi rastlin Angle?i, Nizozemci, Francozi in tako naprej, po vrsti. ?udno je, da ♦e noben strokovnjak s podro?ja psihologije ali sociologije te na?e lastnosti ni vklju?il v svoje raziskave, kajti njeni rezultati bi bili zagotovo zanimivi in edinstveni.
Zakaj pi?em o tem ♦ele zdaj, boste vpra?ali. Zato, ker je razlika, ali izginevajo samo vr?i?ki posameznih rastlin ali, kakor v zadnjem ?asu sli?im od razli?nih lastnikov vrtov, tudi več?je, dragocenej?e rastline. Ukrasti velik, ♦e vrasel okrasni bor, oziroma celo več? borov, niso ma?je solze. Izkopati rastlino, ko ne cveti in v tak?nem stanju ni ni? posebnega, ko pa cveti, je nekaj edinstvenega, pomeni, da je tatinska sraka natan?no vedela, po kaj je pri?la na vrt. Kraje vrtnic in grmi?kov ter celo spomladanskih ?ebulnic so vse pogostej?e in celo pokopali?a niso več? varna pred roparji posebne vrste.
Kaj nam je storiti? Za za?etek bi bilo lepo, ?e bi se za?eli za podarjene rastline zahvaljevati. Bo ♦hvala? ali ♦hvala lepa? kar dovolj. ♦♦♦?..?

Zakaj me je to pisanje zmotilo? Več? razlogov imam za to:

(1) Nepoznavanje ali slab?e poznavanje pomena in izvora teh vra?i, ki so doma v nekaterih predelih Slovenije:

Smo Slovenci res nehvale?en in slabo vzgojen narod z osirom?enim besednjakom, (Tako nekateri razmi?ljajo tudi v svojih pisanjih na spletu.), ker del ljudi za podarjene roše ne re?e: ♦hvala? ali ♦hvala lepa?, ampak izgovori zgoraj omenjeni stavek: ♦ Za roše se ne smem zahvaliti, (se ne bom zahvalil), ker mi bodo sicer slabo uspevale?
Ne, po mojem, to ne dr?i.
?e ♦elimo razumeti tako ♦navado?, se moramo ozreti v preteklost. V ?as, ko so bili na?i predniki ♦e ?isto povezani z naravo: ko so se znali pogovarjati z ♦ivalmi in s kamni?. ko je v gorski votlini prebivala ajdovska deklica, v rekah in gozdovih pa so ♦ivelji duhovi?. ko je grmenje bilo glas jezrega boga. Ko so ♦e trepetali, da bo sonce?za vedno ugasnilo. Ker si niso znali razlo?iti ♦ivljenja in razli?nih pojavov, so v vsem videli nadnaravne sile, ki so jih ?astili. V negotovosti in strahu so tudi verjeli, da si jih lahko vsaj delno podredijo, na?rtno z magijo in nena?rtno s praznoverjem (vra?everjem). Le to obsega: izogibanje vedenja, ki bo prineslo nesre?o; obrede, da bi z njimi dosegli nek cilj; prerokovanje, branje in razlaganje znakov.
Gre za na?in mi?ljenja in delovanja, ki so mu znanstvena spoznanja razrahljala in izni?ila duhovno podlago. Delno je opu?en, delno pozabljen, več?ji ali manj?i drobci pa so se ohranili v narodnih obi?ajih in navadah. Vra?e so pre?ivele po ustnem izro?ilu. Uporabljamo jih, ?eprav se ne zavedamo ne pravega pomena in ne izvora. Kako pa si lahko razlo?imo vra?o, da se za podarjeno cvetje ne smemo zahvaliti? Tudi ta vra?a naj bi izvirala iz poganskih ?asov, ko so ljudje verjeli, da sre?e, lepote, zdravja, bogastva in drugih dobrin ni dobro in priporo?ljivo poudarjati in hvaliti. Bogovi bi lahko sklepali, da so se smrtniki prevzeli napuha in jim ♦elijo postati enaki. Boje? se zavisti in ma?evanja bogov, so si ljudje mislili, da

kaže molati o dobrih stvareh, ne pa bogov glasno opozarjati nanje. Torej, za cvetje, ki je vedno bilo v veselje bogov in ljudi, se ni dobro zahvaliti. Tudi za drugo vratilo se skriva podobno ozadje. Se vam zdi to razumljivo in sprejemljivo? Meni se zdi.

(2) Pretirano pospoljevanje:

Po pisanju v uvodniku, (in tudi po razmišljanju nekaterih drugih), lahko sklepam, da Slovenke in Slovenci uporabljamo le omenjena inkriminirana stavka. Pa je res tako? Po izkušnjah vem, da se zahvaljujemo, (ali se ne zahvaljujemo), na različne načine in tudi isti?lovek ne kaže hvaležnosti vedno enako. Eni rečemo hvala ali hvala lepa; drugi, vendar tudi malo v zadregi, omenjeni stavek, (Ali ni to v resnici zahvala? Bi?lovek sploh toj rekел, že ne bi v sebi?util hvaležnosti?); tretji se toplo nasmehnemo, lepo pogledamo, poljubimo. ali rečemo kaj?isto svojega. Jaz vedno vem, kdaj drugega razveselim. Bolj kot besede mi to povedo njegovo vedenje, izraz na obrazu, barva glasu. Ali vam ne? In vše? so mi ta pestrost in spontanost in iskrenost in svobodnost izražanja. Ali vam tudi?

(3) Moralni predznak:

Da mora rodo ukrasti, že hoče, da bo lepo rasla, so nekdaj, na primer, verjeli enske v okolini Kobarida. Trgale so vrati?ke rastlin pri tistih hišah, kjer so mislide, da jih nihče ne vidi.
Ali res menite, da v današnjem?asu ljudje, ki ukradejo cele grme ali druge dragocene rastline in jim celo pokopali?že ni sveto, verjamejo v to vratilo? Je vratila kriva, da s svojim sporočilom ljudi zapelje v taka kriminalna dejanja? Ne, mislim, da je to odraz nečesa?isto drugega. Trdim, odgovoren je?lovek, ne vratila. Kaj pa pravite vi?

(4) Težnja po spremnjanju sveta, oprostite, Slovencev:<br style="font-weight: bold;" />
Sprečujem se, ali je nača naloga, da ostanke ljudskega verovanja odpravljamo in pometemo v pozabo. Je potrebno apelirati na načelo zavest, da bi uporabljali le besedice hvala in hvala lepa? Ne. Prepričana sem, da je nače poslanstvo samo: pomagati razumeti. Vratila so namreč?čivi del?ki razmišljanja načnih prednikov. že jih prav razumemo, lahko z njimi osvetlimo?lovečko zgodovino. Spoznamo lahko miselne procese prednikov in hkrati tiste današnje, ki imajo izvor v preteklosti. Vratila so del narodnega bogastva.

P.S.: Ta čverovanja niso značilna samo za Slovence. Po mnenju strokovnjakov izhajajo iz skupne indoevropske dediščine. Stavek: Za rodile se ne smem zahvaliti, ker mi potem ne bodo dobro uspevale, uporabljajo tudi drugi narodi. Zato, v nasprotju z avtorico uvodnika, menim, da nobena raziskava te lastnosti slovenskega naroda ne bi razkrila posebno zanimivih in edinstvenih rezultatov.

Polona Jamnik

(vira: Damjan Ovsec: Vratila verje sveta, Rado Radeček: Slovenske ljudske vrate)</p>